

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Postavení finančního arbitra v kontextu nařízení Brusel I bis - Funkční pojetí „soudu“, osvědčení podle čl. 53 a možnost výkonu nálezu v jiných členských státech EU

Článek se zabývá otázkou postavení finančního arbitra v kontextu nařízení Brusel I bis a jeho případné kvalifikace jako „soudu“ ve smyslu unijního práva. Analyzuje dopady funkčního pojetí pojmu „soud“ v judikatuře Soudního dvora EU a jeho význam pro přeshraniční uznávání a výkon nálezů. Zvláštní pozornost je věnována rozsudku Městského soudu v Praze sp. zn. 5 A 71/2024, který otevřel otázku vydávání osvědčení podle čl. 53 nařízení Brusel I bis finančním arbitrem a jeho potenciální vykonatelnosti v rámci EU.

Finanční arbitr v českém právním řádu

Finanční arbitr je v českém právu zvláštním orgánem mimosoudního řešení sporů, který se zaměřuje na konflikty mezi spotřebiteli a vybranými poskytovateli finančních služeb, zřízeným zákonem č. [229/2002](#) Sb., o finančním arbitrovi („ZFA“), jako nezávislý orgán stojící mimo soudní soustavu, jehož hlavním cílem je nabídnout rychlé, bezplatné a méně formální řešení sporů zejména v oblasti platebních služeb, úvěrů, pojištění či investic, ve snaze posílit ochranu spotřebitelů.

Řízení před finančním arbitrem je pro spotřebitele bezplatné a zpravidla jednodušší než klasické soudní řízení. Arbitr přitom vydává závazné rozhodnutí. Ačkoli nejde o soud, jeho rozhodnutí je vykonatelné v České republice obdobně jako soudní rozsudek^[1]. Jeho pozice mimo soudní soustavu a specifika řízení však vyvolávají pochybnosti o tom, zda rozhodnutí bude vykonatelné za hranicemi České republiky.

Finanční arbitr je tak značně specifickou institucí, kterou je obtížné jednoznačně zařadit do určité kategorie orgánů veřejné moci. Jde o státní orgán, jemuž je svěřeno rozhodování sporů z určitých druhů soukromoprávních vztahů, k nimž jsou jinak příslušné soudy, jde tedy o jiný státní orgán než soud^[2]. V rámci této kategorie orgánů veřejné moci může být pokládán jak za orgán moci výkonné^[3], tak za smírčí orgán^[4], tj. jiný orgán veřejné moci. V kontextu evropského práva, konkrétně Nařízení Brusel I bis, však tato kvalifikace přestává být samozřejmá a vyvolává zásadní otázku, zda lze finančního arbitra považovat za „soud“ ve smyslu unijního práva.

Nařízení Brusel I bis určuje pravidla upravující příslušnost, uznávání a výkon soudních rozhodnutí mezi členskými státy EU, přičemž podmínkou uznání mimo jiné je, že rozhodnutí bylo vydáno soudem. Pokud by finanční arbitr byl kvalifikován jako soud, jeho rozhodnutí by mohla být opatřena osvědčením podle čl. 53 nařízení Brusel I bis a následně vykonávána v jiných členských státech bez dalšího přezkumu. Právě tuto problematiku zásadním způsobem otevřel rozsudek Městského soudu v Praze sp. zn. 5 A 71/2024.

Osvědčení podle čl. 53 Nařízení Brusel I bis, které vydává soud původu a které potvrzuje, že konkrétní rozhodnutí splňuje podmínky pro uznání a výkon v jiném členském státě. Plní tak

standardizační funkci, neboť nahrazuje dřívější exequatur řízení a umožňuje relativně automatizovaný výkon rozhodnutí v zahraničí.

Rozsudek Městského soudu v Praze 5 A 71/2024

Do debaty nad charakterem finančního arbitra zasáhl Městský soud v Praze v rozsudku 5 A 71/2024 ze dne 21. 1. 2025, když dospěl k závěru, že finanční arbitr splňuje kritéria soudu ve smyslu Nařízení Brusel I bis.

Soud vyšel z funkčního pojetí finančního arbitra a zdůraznil, že rozhodující není formální zařazení finančního arbitra jako správního orgánu, ale povaha jeho činnosti.

Dlužno dodat, že soud rozhodoval na základě žaloby spotřebitele na ochranu proti nečinnosti finančního arbitra, který se zdráhal vydat osvědčení dle čl. 53 Nařízení Brusel I bis. Finanční arbitr totiž sám sebe nepovažoval za soud ve smyslu Nařízení Brusel I bis.

Podle názoru soudu finanční arbitr rozhoduje spory mezi stranami na základě právních předpisů, jeho řízení vykazuje kontradiktorní prvky a jeho rozhodnutí jsou závazná. Tento závěr představuje významný posun, neboť přiznává rozhodnutím finančního arbitra potenciál přeshraniční vykonatelnosti v rámci celé Evropské unie.

Jedná se však o rozhodnutí soudu ČR, a tedy dosah tohoto rozhodnutí se omezuje na ČR. Pokud spotřebitel přistoupí k výkonu rozhodnutí v jiném členském státě, bude se soud či jiný orgán v členském státě, který provádí dozor v rámci exekučního řízení, muset záležitostí k námitce povinného znovu zabývat. Není přitom vyloučeno, že tento orgán může k věci zaujmout odlišné stanovisko.

Funkční pojetí „soudu“ v judikatuře SDEU

Pojem soudu je v unijním právu vykládán autonomně a nezávisle na vnitrostátní terminologii. Soudní dvůr EU vyvinul tzv. funkční pojetí, které se soustředí nikoli na institucionální zařazení orgánu, ale na jeho faktickou činnost a charakter řízení. Rozhodující je, zda daný orgán vykonává funkci soudního rozhodování.

V judikatuře, zejména ve věcech C-551/15 Pula Parking a C-568/20 H Limited, Soudní dvůr zdůraznil, že je třeba zkoumat, zda orgán (i) rozhoduje spory mezi stranami, zda (ii) řízení má kontradiktorní povahu, zda (iii) orgán aplikuje právní normy, zda (iv) je nezávislý a zda (v) jeho rozhodnutí mají závazné právní účinky. Současně je relevantní, zda je rozhodnutí podrobeno soudnímu přezkumu nebo zda existuje možnost kontradiktorního projednání věci.

Tento přístup vede k tomu, že pojem soudu může zahrnovat i orgány, které nejsou formálně součástí soudní moci, pokud fakticky vykonávají obdobnou funkci.

Kritická analýza: argumenty proti funkční kvalifikaci

Přestože je rozhodnutí Městského soudu v Praze argumentačně konzistentní v rámci funkčního pojetí pojmu soud, vyvolává určité pochybnosti i ve světle premis SDEU. Hlavním problémem je institucionální nezávislost, neboť finanční arbitr je správní orgán stojící mimo soudní moc, což může zpochybňovat naplnění požadavku nezávislosti podle judikatury Soudního dvora.

Sporný je i charakter řízení. Finanční arbitr sice rozhoduje vymezenou soukromoprávní agendu,

avšak v rámci vrchnostenského postavení se silným inkvizičním prvkem. Kontradiktornost je omezená – žalovaná instituce se může vyjádřit, ale nejde o plnohodnotný spor stran. Zásada ústnosti je naplněna jen výjimečně a veřejnost řízení chybí úplně, protože řízení je neveřejné. Dokazování je omezené a jednání probíhá zpravidla písemně; případná ústní jednání bývají oddělená. Arbitr navíc aktivně napomáhá spotřebiteli při formulaci návrhu a argumentace a může ukládat sankce, což jej přibližuje spíše správnímu orgánu než soudu.

Problematický je i soudní přezkum. Žaloba je přípustná až proti pravomocnému a vykonatelnému rozhodnutí, přičemž návrhy na odklad vykonatelnosti bývají soudy často zamítány. Reálná ochrana povinného je tak oslabená.

Tyto skutečnosti vyvolávají pochybnosti, zda jsou splněny procesní standardy nutné pro kvalifikaci jako soud.

Důležitým argumentem je i to, že finanční arbitr je součástí systému ADR podle směrnice 2013/11/EU, tedy mimosoudního řešení spotřebitelských sporů. Jeho původní účel je poskytnout rychlejší a méně formální alternativu k soudu, nikoli vytvořit další soudní instanci. Jeho „povýšení“ na soud by tak stíralo rozdíl mezi ADR a soudní ochranou a odporovalo smyslu evropské i vnitrostátní úpravy.

Vztah k judikatuře SDEU: Pula Parking a H Limited

Rozhodnutí Městského soudu v Praze je nutné posuzovat ve světle judikatury Soudního dvora Evropské unie, který však v otázce vymezení pojmu „soud“ ve smyslu unijního práva nepůsobí zcela jednotně a vyvíjí se spíše kazuisticky.

Ve věci **C-551/15 Pula Parking**^[5] odmítl SDEU považovat chorvatského notáře vydávajícího platební rozkaz za „soud“. Zdůraznil zejména nedostatek kontradiktornosti v počáteční fázi, absenci skutečného sporu mezi stranami a omezené záruky nezávislosti. Činnost notáře byla spíše administrativní a formalizovaná než rozhodovací, což vedlo k restriktivnímu pojetí pojmu „soud“ založenému na institucionálních a procesních kritériích.

Naopak ve věci C-568/20 H Limited SDEU přistoupil flexibilněji a více zdůraznil funkční hledisko. Klíčová byla závaznost a vykonatelnost rozhodnutí, existence kontradiktorní fáze řízení a procesní záruky, přičemž menší význam měl formální status orgánu.

Městský soud v Praze se zjevně přiklonil k této expanzivnější linii výkladu, když zdůraznil adjudikační funkci finančního arbitra, kontradiktornost řízení a vykonatelnost jeho nálezu. Tím však současně otevřel otázku, zda takový funkční přístup nepřekračuje účel institutu alternativního řešení sporů a nevede k rozostření hranice mezi soudní ochranou a mimosoudními mechanismy ochrany spotřebitele.

Z hlediska českého práva může mít tento výklad zásadní dopad. Nálezy finančního arbitra by se mohly stát efektivním nástrojem přeshraničního vymáhání práv podle režimu EU. Pro spotřebitele by to znamenalo výrazné posílení jejich postavení vůči zahraničním poskytovatelům finančních služeb. Současně by však takový výklad znamenal posun v samotné povaze finančního arbitra. Orgán, který byl koncipován jako mimosoudní a alternativní, by se funkčně přiblížil soudní instituci. Tento posun by mohl vyvolat tlak na zvýšení procesních standardů řízení – zejména pokud jde o kontradiktornost, rozsah dokazování, odůvodnění rozhodnutí či procesní práva účastníků. Čím více by byly nálezy finančního arbitra využívány jako „soudní“ rozhodnutí v evropském prostoru, tím silnější by byl požadavek na posílení procesních garancí odpovídajících soudní ochraně.

Význam rozhodnutí však otevírá otázku, zda obdobné orgány v jiných členských státech mohou být rovněž považovány za soudy ve smyslu Nařízení Brusel I bis. Pokud by se tento výklad prosadil, mohlo by dojít k rozšíření okruhu rozhodnutí, která jsou automaticky uznávána a vykonávána v rámci EU. Zároveň však hrozí riziko nejednotného výkladu mezi členskými státy, což by mohlo vést k potřebě sjednocujícího zásahu SDEU.

Závěr

Otázka, zda je finanční arbitr „soudem“ podle nařízení Brusel I bis, zůstává sporná na pomezí unijního a vnitrostátního práva. Funkční přístup SDEU může vést k překročení tradičního institucionálního chápání a zlepšit přeshraniční vymáhání práv spotřebitelů.

Zároveň však tento výklad stírá hranici mezi soudní a mimosoudní ochranou v rámci ADR a vytváří tlak na posílení procesních záruk řízení. Tím se mění samotná povaha finančního arbitra.

Vývoj se může ubírat buď k zachování striktního rozlišení mezi soudy a ADR, nebo k rozšíření funkčního pojetí „soudu“ i na některé mimosoudní orgány. V obou případech bude pravděpodobně nutné sjednocení judikatury SDEU, protože otázka zůstává dosud otevřená.

Dr. Jiří Taišl,
advokát

---

[1] § 17 odst. 2 zákona č. [229/2002](#) Sb., o finančním arbitrovi.

[2] § 7 odst. 1 a 2 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád.

[3] Viz § 244 odst. 1 občanského soudního řádu, § 4 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního, § 1 odst. 1 správního řádu a § 1 odst. 1 písm. a) zákona č. [131/2002](#) Sb.

[4] Viz § 244 odst. 1 občanského soudního řádu.

[5] SDEU, C-551/15 Pula Parking.

Další články:

- [Evropská unie mění pravidla plateb: více odpovědnosti, intenzivnější zpracování dat, více kontrol](#)
- [Sdílení elektřiny v obecních projektech, změny po 1.8.2026 a zapojení bateriových úložišť](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc květen 2026](#)
- [Když model počítá správně, ale závěr je zavádějící: limity AI při oceňování podniků](#)
- [Institut zajišťovacího příkazu v daňovém řízení: podmínky vydání a obrana v odvolacím řízení](#)
- [Postavení finančního arbitra v kontextu nařízení Brusel I bis - Funkční pojetí „soudu“, osvědčení podle čl. 53 a možnost výkonu nálezu v jiných členských státech EU](#)
- [Daňová ztráta a její vliv na lhůtu pro stanovení daně](#)

- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc duben 2026](#)
- [Zaměstnanecké benefity dle ustanovení § 6 odst. 9 písm. d\) zákona o daních z příjmů v roce 2026](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc březen 2026](#)